

ПОГРЕБНЯК О. Г.,
доцент кафедри
адміністративно-правових
дисциплін Інституту права та безпеки
(Одеський державний університет
внутрішніх справ)

УДК 342.951 (477)
DOI <https://doi.org/10.32842/2078-3736/2024.4.91>

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ ПУБЛІЧНОГО АДМІНІСТРУВАННЯ У СФЕРІ ОРГАНІЗАЦІЇ БЕЗПЕКИ ДОРОЖНЬОГО РУХУ

У статті досліджується питання безпеки дорожнього руху як складової публічного адміністрування. Визначається, що в нормативних документах України термін «безпека дорожнього руху» використовується досить часто, проте його дефініція у законодавстві є поверхневою. На основі аналізу чинних нормативних актів і наукових досліджень розглядається поняття безпеки дорожнього руху як стану захищеності суспільства від дорожньо-транспортних пригод та їх наслідків. Окреслюються основні заходи з підвищення рівня безпеки дорожнього руху, що реалізуються через координацію діяльності органів публічного адміністрування.

У статті також досліджено концептуальні підходи до визначення поняття «дорожній рух». Виокремлюються три основні наукові концепції: механічна, механічна з ознаками правового регулювання та соціальна. Механічний підхід розглядає дорожній рух як технологічний процес, що підпорядковується інженерним рішенням. Механічна концепція з правовим регулюванням додає до цього нормативні аспекти, що визначають правила поведінки учасників дорожнього руху. Соціальна концепція, у свою чергу, акцентує увагу на суспільній значущості дорожнього руху та його впливі на соціальну сферу.

Проаналізовано роль публічного адміністрування у забезпеченні безпеки дорожнього руху, визначено основні принципи та механізми регулювання цієї сфери. Запропоновано розглядати безпеку дорожнього руху як систему заходів, що охоплює законодавче забезпечення, адміністративний контроль, суспільну свідомість і відповідальність громадян. Особливо підкреслюється значення впровадження ефективної державної політики у сфері безпеки дорожнього руху.

У висновках наголошується на необхідності комплексного підходу до забезпечення безпеки дорожнього руху, що поєднує нормативне регулювання, технічні засоби організації руху та суспільну відповідальність. Стверджується, що формування ефективної системи публічного адміністрування у цій сфері є стратегічно важливим завданням для держави.

Ключові слова: публічне адміністрування, концепція безпеки руху, безпека дорожнього руху, органи публічного адміністрування, права людини.

Pogrebnyak O. G. Conceptual provisions of public administration in the field of road safety organisation

The article explores the issue of road traffic safety as a component of public administration. It is determined that the term «road traffic safety» is frequently used in Ukrainian regulatory documents, but its definition in legislation remains superficial. Based on the analysis of existing regulatory acts and scientific research, the concept of road traffic safety is considered as a state of protection of society from

road accidents and their consequences. The main measures to improve road traffic safety, implemented through the coordination of public administration bodies, are outlined.

The article also examines conceptual approaches to defining the term «road traffic». Three main scientific concepts are distinguished: mechanical, mechanical with elements of legal regulation, and social. The mechanical approach considers road traffic as a technological process governed by engineering solutions. The mechanical concept with legal regulation incorporates normative aspects that define the rules of behavior for road users. The social concept, in turn, emphasizes the societal significance of road traffic and its impact on the social sphere.

The role of state governance in ensuring road traffic safety is analyzed, and the main principles and mechanisms for regulating this field are defined. It is proposed to consider road traffic safety as a system of measures encompassing legislative provisions, administrative control, public awareness, and citizen responsibility. The importance of implementing an effective state policy in the field of road traffic safety is specifically highlighted.

In the conclusions, the necessity of a comprehensive approach to ensuring road traffic safety is emphasized, combining regulatory regulation, technical means of traffic organization, and public responsibility. It is asserted that the formation of an effective system of public administration in this field is a strategically important task for the state.

Key words: *public administration, concept of road safety, road safety, public administration bodies, human rights.*

Вступ. Для більшості країн світу ефективне забезпечення безпеки дорожнього руху є одним із стратегічних цілей, що забезпечує національну безпеку. Вкрай актуальним є це питання і для України. Проблема безпеки життєдіяльності людини і всього суспільства в сучасних умовах набула особливої гостроти й актуальності. Як свідчить аналіз, в останні роки у світі різко зросла чисельність аварій, катастроф, дорожньо-транспортних пригод, у яких гине або втрачає здоров'я та працездатність велика кількість людей. Низький стан забезпечення безпеки дорожнього руху, збереження життя та здоров'я громадян є на сьогодні серйозною загрозою національній безпеці України. Виходячи із аналізу теоретичної бази та законодавчої основи управління можна зробити висновок, що основними загрозами національній безпеці України у сфері безпеки дорожнього руху є: 1) недосконалість національного законодавства, що регламентує питання забезпечення безпеки дорожнього руху; 2) недостатній рівень координації та взаємодії компетентних органів публічного адміністрування, відповідальних за забезпечення безпеки дорожнього руху; 3) незадовільний стан системи підготовки учасників дорожнього руху та профілактичної діяльності, спрямованої на попередження дорожньо-транспортних пригод та їх негативних наслідків; 4) низькі експлуатаційні показники автомобільних шляхів, безпеки перевезень та організації дорожнього руху; 5) відсутність ефективної системи надання медичної допомоги потерпілим у дорожньо-транспортних пригодках; 6) недостатній рівень інформаційно-технічного забезпечення у сфері безпеки дорожнього руху.

Огляд основних досліджень. Зазначені загрози національній безпеці України у сфері безпеки дорожнього руху мають глобальний характер та потребують створення ефективних публічно-управлінських механізмів з їх мінімізації [5, с. 254]. Враховуючи стратегічну важливість питань забезпечення безпеки дорожнього руху, необхідність розробки ефективних механізмів щодо мінімізації дорожньо-транспортних пригод, збереження життя та здоров'я людей та забезпечення безпеки дорожнього руху, ряд провідних вітчизняних та зарубіжних науковців присвятили свої дослідження вирішенню цієї комплексної проблеми. Так, вагомий внесок у дослідженні комплексної проблеми забезпечення безпеки дорожнього

руху зроблено такими вітчизняними вченими, як В. Авер'янов, І. Бородін, Є. Герасименко, І. Голосніченко, С. Гончарук, О. Засторожна, Р. Калюжний, Т. Коломієць та багато інших.

Як свідчать дані, отримані в результаті проведених досліджень, насамперед, ефективна реалізація публічно-управлінських рішень у сфері безпеки дорожнього руху можлива за умов проведення ефективної політики державного регулювання і надвідомчого контролю [6]. Водночас дослідження, в яких з позицій системного підходу розглядаються публічно-управлінські аспекти комплексної проблеми у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху, практично відсутні [10, с. 103]. Як наслідок, у вітчизняній науці: відсутні загальноприйняті дефініції щодо понятійно-категоріального апарату безпеки дорожнього руху на рівні теоретичних наукових досліджень; питання безпеки дорожнього руху на разі глибоко не вивчені, не достатньо враховують сучасні реалізації, зовнішні та внутрішні фактори, які впливають на її стан.

Мета і завдання статті. Організація безпеки дорожнього руху як діяльність є складним об'єктом дослідження та адміністрування. Розуміння цього ключового поняття у вітчизняних та зарубіжних джерелах на сьогодні неоднозначне. Стосовно змісту поняття «організація безпеки дорожнього руху» існують різні точки зору та підходи [8, с. 18]. Разом із тим удосконалення управління організації дорожнього руху потребує чіткого усвідомлення цього процесу, адже в авторитетних джерелах визначення цієї діяльності досить спірне: поряд існують поняття «вуличний рух», «дорожній рух», «безпека дорожнього руху», «забезпечення безпеки дорожнього руху», «система безпеки дорожнього руху», «організація забезпечення безпеки дорожнього руху» тощо, які нерідко вживаються як синоніми поняття «організація дорожнього руху», але мають різний зміст. Відповідно по-різному представлена і структура організації та адміністрування дорожнього руху. Зазначати про те, що наведені терміни є тотожними було б неправильно. Водночас можна побудувати певний логічний ланцюжок, який урешті-решт призведе до утворення соціальної системи. Найперше в суспільстві, як у соціальній системі, виникає (або постійно існує) соціальна потреба у просторовому переміщенні, яка може бути задоволена багатьма способами, у тому числі за допомогою пересування дорогами. Дорожній рух як процес, у свою чергу, має певні властивості, серед яких і його безпечність. Для того, щоб забезпечити потребу суспільства із безпеки дорожнього руху, повинна існувати внутрішньосистемна організаційна діяльність, яка і буде організацією та адмініструванням дорожнього руху [9, с. 93].

Викладення матеріалу. У нормативних документах України термін «безпека дорожнього руху» вживається доволі часто. Проте, дефініція поняття безпека дорожнього руху на національному рівні досить поверхнево визначається у Законі України «Про дорожній рух» [2]. У той же час, на підставі діючих нормативних актів та керуючись теоретичними розробками та напрацюваннями науковців можна визначити «безпеку дорожнього руху» як стан захищеності громадського суспільства від дорожньо-транспортних пригод та їх соціальних наслідків [3].

Заходи із забезпечення безпеки дорожнього руху реалізуються шляхом координації та взаємодії між компетентними органами публічного адміністрування України. Вони зумовлюються пріоритетністю національних інтересів, всебічним аналізом глобальних викликів та загроз у сфері безпеки дорожнього руху та необхідністю вжиття своєчасних адекватних заходів з їх мінімізації. Головними об'єктами у сфері безпеки дорожнього руху є життя та здоров'я громадян [1]. У свою чергу, головними суб'єктами у сфері безпеки дорожнього руху є органи публічного адміністрування (патрульна поліція та ін.), органи місцевого самоврядування, громадські організації і самі громадяни.

Основними принципами, за допомогою яких забезпечується реалізація заходів у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху є: пріоритет прав людини та верховенство права; адекватність державно-управлінських заходів з мінімізації дорожньо-транспортних пригод та забезпечення безпеки дорожнього руху; розмежування повноважень компетентних органів публічного адміністрування у сфері безпеки дорожнього руху; державних контроль за організацією дорожнього руху; соціальна свідомість та обізнаність з питань безпеки дорожнього руху; особиста відповідальність громадян за збереження свого життя та здоров'я [7, с. 132].

Далі в межах наукового пошуку варто звернути увагу на дефініцію поняття «дорожній рух». Оскільки визначення поняття дорожній рух є необхідним для розкриття теми дослідження, то цікавим було б розглянути думки вітчизняних і закордонних учених щодо визначення категорії «дорожній рух», які відрізняються розмаїттям, оскільки складна соціотехнічна природа дорожнього руху об'єктивно дає можливість для різноманітного сприйняття дорожнього руху як об'єкта організації. Стосовно спроб наповнення поняття «дорожнього руху» конкретним змістом, то тут спостерігається співвідношення механічних, правових та соціальних ознак, які дійсно властиві цьому процесу [4, с. 64]. Можна визначити, принаймні, три основні концепції тлумачення поняття «дорожній рух» вченими, які працюють у сфері адміністративного права та теорії управління.

Перша з основних концепцій щодо визначення (у сенсі дії) змісту поняття «дорожній рух» як підстави для виникнення найпростіших відносин управлінського характеру – це так звана механічна концепція, де переважають механічні інтерпретації дорожнього руху. Такого роду підхід різні автори називають «механічним», «технологічним», «техніко-технологічним» тощо, – коли ця організаційна проблема вирішується насамперед інженерними заходами [8, с. 98].

Другою є «механічна концепція з ознаками правового регулювання» – концепція, де поряд із механічними ознаками присутні і правове регулювання дій учасників цього процесу, тоді «дорожній рух» визначається, наприклад, як «нормативно врегульований процес пересування дорогами транспортних засобів і пішоходів».

У третій «соціальній концепції» головною ознакою дорожнього руху вважається соціальна діяльність людини у такому процесі. В цьому випадку «дорожній рух» розглядається як «діяльність, спрямована на задоволення суспільної та особистої потреби у просторовому пересуванні людей, засобів і продуктів їх праці».

Кожна з концепцій має право на існування у разі дотримання формальних вимог при її тлумаченні. Зважаючи на те, що кожна з концепцій має свої плюси та мінуси можна використовувати їх усі, оскільки універсальної концепції щодо внутрішнього змісту процесу дорожнього руху поки що не існує. Якщо ж вона й буде сформульована, то, можна стверджувати, це буде комплексна конструкція.

Розглянемо спочатку найбільш уживаний механічний підхід до вирішення питання управління дорожнім рухом. Позитивне значення цієї концепції полягає у здатності ефективно вирішувати завдання максимального використання технічних можливостей вулично-дорожньої мережі шляхом раціонального розподілу транспортних потоків на вулицях і дорогах. Найпростішу дефініцію явища «дорожній рух» можна визначити як «рух наземних механічних транспортних засобів автомагістралями» [5, с. 254]. Також в теорії права та управління «дорожній рух» розглядають як існуючу на дорогах складну динамічну систему, яка представляє сукупність руху пішоходів та різних типів механічних і немеханічних транспортних засобів. У наведених дефініціях дорожнього руху увагу акцентовано на механічній інтерпретації цього підходу. Основним інструментарієм цього підходу є проекти, схеми, графіки, де фіксуються режими руху транспортних засобів та пішоходів, визначаються технічні засоби, завдяки яким учасники дорожнього руху інформуються про умови руху і встановлені режими власної поведінки тощо. Це і є класична організація дорожнього руху як механічного процесу руху транспортних засобів і пішоходів, зазначена, до речі, у нашому законодавстві [2].

Можна виділити вітчизняних науковців, які у межах механічної концепції управління розглядають організацію дорожнього руху як загальну стратегію управління цим процесом. Наприклад, Ф.П. Гончаренко вважає, що управління дорожнім рухом на сучасному етапі – це організація дорожнього руху, яка зводиться до керування засобами дорожньої служби [8].

Позитивним моментом техніко-технологічної інтерпретації управління дорожнім рухом є те, що вона дозволяє суттєво розширити аспект упорядкованого, хоча й примітивного, механічного впливу на цей процес. На базі саме цієї концепції згодом були сформульовані основні напрямки «організації із забезпечення безпеки дорожнього руху», які

охоплюють практично всі види робіт з підготовки транспортного процесу як засоби і методи забезпечення безпеки дорожнього руху.

Другою концепцією побудови організаційної системи навколо соціальної потреби у дорожньому русі є так звана механічна концепція з ознаками правового регулювання. В її основу покладено таку властивість права, як здатність організаційного впливу на суспільство, але з диферентом на механічну концепцію управління процесом дорожнього руху. Найбільш вагомими стосовно цієї концепції є твердження, що «дорожній рух» – як процес руху транспортних засобів дорогами, де дії водія та пішохода визначаються спеціальними правилами. У наведених поняттях уже присутня вказівка на правове регулювання дій соціальних елементів. Модернізована у правовому аспекті механічна концепція організації дорожнього руху має за нормативну основу, що цілком природно, Правила дорожнього руху, нормативний акт, який встановлює порядок руху на шляхах України.

Виокремлення з розмаїття наявних у суспільстві відносин певної сукупності, яка потребує специфічної нормативно-правової регламентації, здійснюється за допомогою відповідних критеріїв. Для організації дорожнього руху найдоцільніше використовувати такі властивості суспільних відносин: а) місце виникнення, що обмежується вулично-дорожньою мережею; б) сутність, що складається з реалізації потреби суб'єктів руху у просторовому пересуванні за допомогою транспортних засобів, або без них; в) мета адміністрування дорожнього руху [9, с. 96].

Для більш точного визначення процесу організації та адміністрування дорожнього руху потрібно, також, детальніше визначити впорядковану діяльність щодо оптимізації відносин саме учасників дорожнього руху. На чому, зокрема, і побудована третя так звана соціальна концепція тлумачення поняття «дорожнього руху».

Процес транспортування – це перш за все суспільна діяльність, яка є одним із засобів забезпечення суспільної потреби у територіально-просторовому переміщенні людей та продуктів їх праці. Саме тому дорожній рух, як складник процесу транспортування, за переважною більшістю власних ознак, об'єктивно можна репрезентувати як процес виробництва – суспільно необхідної діяльності із вироблення продукту (послуг) суспільного споживання (процес виробництва визначається як процес створення предмета споживання і визначення способу споживання, є підставою виникнення й розвитку людських потреб, це процес активного перетворення людської природи з метою створення необхідних матеріальних умов для свого існування. Дорожній рух у такому розумінні – це один з етапів загальної виробничої діяльності, пов'язаний з фізичним переміщенням людей, транспортних засобів та вантажів.

Як підсумок можна визначити, що дорожній рух – це сукупність суспільних відносин, які виникають при просторовому переміщенні людей та вантажів на дорогах за допомогою транспортних засобів або без них, а також у процесі управління умовами цього переміщення [9, с. 96].

Визначивши соціальну спрямованість дорожнього руху, виникає потреба в аналізі його як об'єкта соціальних відносин. І справді, у процесі дорожнього руху беруть участь не тільки водії-професіонали, для яких це основний вид фахової діяльності, але й ті, хто працює в інших виробничих та невиробничих сферах при використанні транспортних засобів, які належать їм на правах власності, ті, хто користується транспортом у ролі пасажирів, ті, хто є вимушеними учасниками дорожнього руху у ролі пішоходів, погоничів тварин тощо. Крім того, значна кількість людей обслуговує дорожній рух, не беручи в ньому участі, зокрема, при підготовці водіїв, проведенні технічних оглядів, навчанні дітей, лікуванні постраждалих від негативних наслідків дорожнього руху, проектуванні вулиць, доріг, шляхопроводів тощо. В такому разі публічне адміністрування повинно забезпечити таку регламентацію цього процесу, яка б задовольняла всі соціальні потреби, що виникають при просторовому переміщенні транспортних засобів.

Розуміючи концепт визначення поняття «дорожній рух», також важливим є з'ясування категорії «організація забезпечення дорожнього руху». У сучасній літературі з питань безпеки дорожнього руху домінує точка зору, що забезпечувати безпеку дорожнього руху – це

означає домагатися зниження загальної кількості дорожньо-транспортних пригод, кількості загиблих та поранених в умовах розвитку автомобілізації. В її основу покладено сформульоване в науковому просторі поняття «організації дорожнього руху» – діяльність із забезпечення максимально безпечної швидкості, включаючи підготовку та виховання його учасників, удосконалення транспортних засобів, дорожніх умов, утримання їх у придатному експлуатаційному стані, регулювання руху та нагляд за дотриманням правил руху. Науковці у свій час визначали і поняття «регулювання дорожнього руху», зміст якого полягає в тому, щоб «забороняти, рекомендувати водіям та пішоходам, зобов'язувати їх виконувати ті чи інші дії з метою забезпечення безпеки і швидкості».

І оскільки поняття «регулювання дорожнього руху» є складником поняття «організація дорожнього руху», то воно, не може розглядатися як вичерпна сукупність упорядкованих дій та процесів на дії учасників руху. Крім того, у понятті «регулювання дорожнього руху» губиться сутність організації дорожнього руху, оскільки вказаний комплекс заходів потрібний, щоб просто створити дорожній рух, організувати транспортний процес. Отже, виходячи із вищевикладеного пропонується розглядати поняття «організації безпеки дорожнього руху» як систему дій із забезпечення безпечного переміщення людей та вантажів механічними транспортними засобами, а також людей без транспортних засобів дорогами, що регламентується спеціальними правовими нормами, регулюється уповноваженими суб'єктами публічного адміністрування, а також проходить в умовах реальної небезпеки виникнення обставин, які перешкоджають продовженню цього процесу.

З метою створення ефективних публічно-управлінських механізмів, стратегічно важливим питанням є формування та запровадження єдиної державної політики у сфері безпеки дорожнього руху. Так, державна політика у сфері безпеки дорожнього руху по-перше, має стати системою офіційно прийнятих у державі поглядів і дій щодо визначення цілей, завдань, принципів, основних напрямів та механізмів реалізації заходів у сфері безпеки дорожнього руху; по-друге, здійснюватися відповідно до Конституції України, чинного законодавства й інших нормативно-правових актів, загальновизначених принципів та норм міжнародного права; по-третє, реалізовуватись шляхом цілеспрямованої та скоординованої діяльності органів публічного адміністрування, місцевого самоврядування, громадських об'єднань і громадян згідно з їхніми правами та повноваженнями в цій сфері.

Висновки. Враховуючи вищезазначене, можна вважати, що публічне адміністрування у сфері безпеки дорожнього руху – це організована державою сукупність уповноважених суб'єктів адміністрування, громадських організацій, посадових осіб та окремих громадян, об'єднаних цілями та завданнями щодо забезпечення ефективного управління дорожнім рухом, мінімізації дорожньо-транспортних пригод та їх негативних наслідків, збереження життя та здоров'я учасників дорожнього руху, які здійснюють узгоджену діяльність у межах чинного законодавства України. Головною метою публічного адміністрування у сфері безпеки дорожнього руху, є створення ефективних публічно-управлінських механізмів, що гарантовано забезпечуватимуть захист суспільства від дорожньо-транспортних пригод та їх соціальних наслідків.

На підставі аналізу світового досвіду з питань забезпечення безпеки дорожнього руху встановлено, що публічне адміністрування у сфері забезпечення дорожнього руху має ґрунтуватися на таких засадах: 1) законодавчого забезпечення безпеки дорожнього руху; 2) ефективності та цілеспрямованості заходів з мінімізації дорожньо-транспортних пригод; 3) соціальної свідомості населення з питань необхідності неухильного дотримання правил дорожнього руху; 4) координації та контролю органів державної влади за станом безпеки дорожнього руху.

Слід зазначити, що для більш точного визначення процесу ефективної організації дорожнього руху потрібно детальніше вказувати та зазначати впорядковану діяльність, що направлена на оптимізацію стосунків учасників дорожнього руху. Саме тому можна визначити процес управління щодо забезпечення безпеки дорожнього руху через визначення дорожнього руху як взаємодії елементів системи, до якої входять: учасники дорожнього

руху (у першу чергу водії); транспортний засіб; дорога; середовище; органи публічного адміністрування. Для ефективної реалізації принципів публічного адміністрування у сфері безпеки дорожнього руху необхідно застосувати політичні, соціальні та інтелектуальні механізми. Політичні механізми передбачають створення на національному рівні ефективної системи державного управління у сфері безпеки дорожнього руху, яка має стати пріоритетом у суспільстві. Соціальні механізми передбачають формування суспільної свідомості громадян щодо необхідності дотримання правил безпеки дорожнього руху, культури поведінки на дорогах, надання сприяння та допомоги учасникам дорожнього руху. Інтелектуальні механізми передбачають розроблення на державному рівні нормативних актів, стратегій, програм, спрямованих на мінімізацію дорожньо-транспортних пригод та їх соціальних наслідків. Таким чином, формування концептуальних основ державного управління у сфері безпеки дорожнього руху є на сьогодні важливим імперативом та актуальним науковим завданням.

Список використаних джерел:

1. Конституція України: прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28.06.1996 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр#Text>
2. Про дорожній рух : Закон України від 30.06.1993 р. № 3353-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3353-12#Text>
3. Стратегія підвищення рівня безпеки дорожнього руху в Україні на період до 2024 р. Схвалено розпорядженням Кабінету Міністрів України від 21 жовтня 2020 р. № 1360-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1360-2020-%D1%80#Text>
4. Баранов С.О. Актуальні питання забезпечення безпеки дорожнього руху в Україні. *Південноукраїнський правничий часопис*. 2009. № 1. С. 64–66.
5. Воронюк Н. Поняття та структура безпеки дорожнього руху. 2022. № 5. С. 254–260.
6. Головний сервісний центр МВС України. URL: <https://hsc.gov.ua/>
7. Корнута Л.М. Компетентність в діяльності державних службовців : понятійно-видова характеристика. *Держава та регіони. Серія : Право*. 2024. № 1 (83). С. 131–136. URL: http://law.stateandregions.zp.ua/archive/1_2024/1_2024.pdf#page=131
8. Парасюк В. М., Демків Р. Я., Когут В. М. Безпека дорожнього руху : навчальний посібник. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2022. 340 с.
9. Прохоров Д.М. Концептуальні основи визначення дорожнього руху як невід'ємної частини процесу організації безпеки дорожнього руху в Україні. *Вісник Запорізького юридичного інституту*. 2006. № 2. С. 93–98.
10. Товстуха С.О. Теоретичні основи державного управління у сфері безпеки дорожнього руху України. *Інвестиції : практика та досвід*. 2011. № 4. С. 103–103.

